

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ ПО ЕВРОПЕЙСКИТЕ
ФОНДОВЕ И ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА

№.....

..... 2015 г.

ДО
Г-ЖА ЕЛИЦА НИКОЛОВА
СЕКРЕТАР ПО ИКОНОМИКА, РАЗВИТИЕ НА
РЕГИОНИТЕ И ИНФРАСТРУКТУРА

НА ВАШ № 02-05-50/9.03.2015 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО НИКОЛОВА,

Във връзка с горепосочената кореспонденция Ви предоставям следната информация за предстоящото заседание на Съвета за развитие на регионите и националната инфраструктура.

Интегриран териториален подход

В споразумението за партньорство е предвидено, че България ще приложи интегриран териториален подход при реализиране на Европейските структурни и инвестиционни фондове. Той ще е насочен към осигуряване на полицентричен модел на развитие с оглед постигане на устойчив и балансиран растеж в българските райони и достигане на средно европейско ниво в средносрочен план. Интегрираният подход към териториалното развитие е насочен към намаляване на социални, икономически и териториални различия и ще бъде приложен чрез следните инструменти:

- прилагане на новия инструмент „Водено от общностите местно развитие”, включително с многофондово финансиране, чрез програмиране и прилагане на иновативни интегрирани многосекторни стратегии за местно развитие;
- продължаващи инвестиции за стимулиране на устойчивото градско развитие въз основа на интегрирани планове за градско възстановяване и за развитие на дефинирани опорни центрове на растеж;
- продължаване прилагането на европейско териториално сътрудничество, в т.ч. по Дунавската стратегия на ЕС.

Водено от общността местно развитие

ВОМР е нов инструмент на интегрирания териториален подход, който ползва като основа прилагания в продължение на десетилетия в ЕС подход „Лидер”. Характерно за него е принципът на планиране „отдолу-нагоре” и следователно може категорично да бъде определен като механизъм за концентриране и целенасочено разходване на средства

съобразно спецификата на територията, покриваща население от 10 000 до 150 000 еквивалент души.

Чрез прилагането на ВОМР се **цели** постигането на ефект от концентриране на подкрепата върху интервенциите, които имат най-голяма добавена стойност по отношение на преодоляването на икономическите и социалните различия в развитието на териториите. Основните приоритети ще бъдат свързани с:

- Насърчаване на социалното приобщаване и намаляване на бедността (ТЦ 9);
- Интегриран подход към околната среда, чрез съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство (ТЦ 5 и 6);
- Фокусиране върху иновациите чрез насърчаване на въвеждането им в практиката (ТЦ 1);
- Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила (ТЦ 8);
- Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация, алтернативни дейности и устойчиво производство на аквакултури (ТЦ 3);
- Подобряване на качеството на образование и повишаване квалификацията на населението (ТЦ 10).

България планира да използва двата възможни според регламентите подхода за финансиране на тази това инициатива. Първият е еднофондово финансиране по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство.

Вторият подход, който ще се прилага финансиране на Водено от общността местно развитие със средства от повече от една програма/фонд. При него средствата от двата посочени по-горе фонда, ще се допълнят със средства от Европейския фонд за регионално развитие и Европейския социален фонд. В споразумението за партньорство е заложено, че това допълване е в размер на 5% от съответните програми, които ще имат принос за прилагане на подхода. Така например не е предвидено да има принос за прилагането му по линия на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“, където инвестициите са основно в големи инфраструктурни проекти, а не в дребно мащабна инфраструктура. Средствата от ЕСФ и ЕФРР за прилагане на подхода ВОМР ще бъдат в размер на 5% от разпределените средства от оперативни програми ОПИК, ОПРЧР, ОПРР, ОПНОИР, ОПОС. За прилагане на подхода ВОМР ще бъдат заделени 5% от Програмата за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). По линия на ПМДР 2014-2020 планираният финансов ресурс за прилагане на ВОМР е около 17% от бюджета по ЕФМДР.

Този втори подход ще се прилага на териториите със специфични характеристики, така както са определени в Националната концепция за пространствено развитие, а именно крайбрежните, планинските, граничните и територии, териториите в риск, които по своята същност може да е екологичен, демографски и икономически, както и териториите за опазване на ландшафта, природните и културни ценности. Чрез прилагане на многофондово финансиране в тези територии ще се търсят подходи за определяне и водене на целенасочена политика за съхраняване на тяхната специфика и преодоляване на разнопосочни проблеми, с акцент преди всичко върху обезлюдяването и икономическата активност. В допълнение това

ще е форма за подобряване на връзката между селата и градовете в рамките на тези територии.

Първите стратегии се одобряват до две години след одобрението на Споразумението за партньорство. Допълнителни стратегии за водено от общностите местно развитие се одобряват не по-късно от 31 декември 2017 г.

Междуведомствена работна група под ръководството на Министерство на земеделието и храните подготвя проект на ПМС за условията и реда за осъществяване на координация между управляващите органи във връзка с изпълнението на подхода Водено от общността местно развитие през периода 2014 – 2020 г.

Интегриран подход за справяне с демографските предизвикателства на регионите или специфични нужди на географските области

Данните за демографските показатели на страната показват трайни тенденции на намаляване броя и гъстота на населението, нарастващ темп на демографско остаряване и намаляване дела на икономически активното население. В тази връзка в СП са открити два типа райони, които имат нужда от целенасочен подход за справяне с демографските предизвикателства:

- райони с изключително негативни демографски тенденции (обезлюдяване и застаряване);
- райони с неблагоприятни природни условия и затруднена достъпност (основно планински).

Основната причина за обезлюдяването в селските райони са ниските доходи и високата безработица. Поради това фокусът в селските райони по отношение на справянето с обезлюдяването ще е насочен към инвестиции, водещи до създаването на заетост. В тази връзка приоритетно ще се подпомагат по-трудоемки сектори в селското стопанство – животновъдство, зеленчукопроизводство, овощарство и етерично-маслени култури. Подкрепата ще бъде насочена и към създаване и развитие на работни места извън земеделието чрез подкрепа за стартиране и развитие на микропредприятия в селските райони. Допълваща мярка за борба срещу обезлюдяването ще бъде повишаване на качеството на живота чрез подобряване на базовите услуги за населението и инвестиции в публична инфраструктура.

Селските територии обаче имат голям потенциал за развитие на устойчив туризъм чрез опазване и експониране на природното и културно наследство и насърчаване на приемственост по отношение на живота наследство и традициите. Около 40% от всички общини в селските райони имат относително добро туристическо развитие, като използват ресурсите на територията за развитие на културен, приключенски, природолюбителски, балнеолечебен, селски и друг тематичен туризъм. Като цяло потенциалът не се използва напълно, поради слабото развитие на регионални туристически продукти, неразвити публично-частни партньорства, недобра туристическа инфраструктура и достъпност на част от териториите, неразвити атракции и отсъствие на обучен и квалифициран персонал и експертиза.

Инвестициите, насочени към устойчиво градско развитие по ОП „Региони в растеж“ също ще допринесат за справяне с отрицателните демографски тенденции: създаването на качествена градска среда, предоставяща разнообразни възможности за образование, забавление, спорт, работа и отдих, чрез която да се задържат и привличат

високообразованите и квалифицирани млади хора. По този начин в дългосрочен план се създават нови работни места и се предотвратява миграцията на база безработица.

Редица неблагоприятни характеристики на българските райони като силно влошени демографски показатели, риск от бедност, високи равнища на миграция, проблеми със заетостта и получаването на качествени социални услуги, с по-висок интензитет се отбелязват в Северозападен район. Ето защо там се предвиждат интегрирани мерки за ограничаване на бедността, обезлюдяването на територията, намаляването на риска от социално изключване и като цяло подобряване на качеството на живот в района.

Териториалният подход за целенасочена подкрепа на СЗР по ОП през периода 2014-2020 г. ще се основава на стратегия за целенасочена подкрепа за Северозападния район. Акцентът ще бъде поставен върху използване на местния потенциал при отчитане на основните предизвикателства и проблеми в региона.

Приносът на ОП „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020, насочен към тези територии ще се осъществи чрез подкрепата на мерки и дейности съгласно интегрирани стратегии за местно развитие по механизма ВОМР и стратегията за целенасочена подкрепа на Северозападен район. По Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на малки и средни предприятия“ ще се приоритизират проекти изпълнявани на територията на Северозападния район за планиране в съответствие с предвиденото в Споразумението за партньорство прилагане на териториален подход за целенасочена подкрепа на този район.

За насърчаване на икономическата активност в слаборазвитите райони и райони с природни и други специфични ограничения по ПРСР 2014-2020, инвестиционната мярка 4 „Инвестиции в материални активи“, за инвестиции в земеделие и преработвателна промишленост ще бъде осигурен приоритет за кандидати на територията на Северозападен район и райони с природни и други специфични ограничения. По Подмярка 6.2 „Помощ при стартиране за неселскостопански дейности в селските райони” и Подмярка 6.4 „Подкрепа за инвестиции в установяването и развитието на неселскостопански дейности” подпомагането също ще се фокусира върху най-бедните райони (Северозападен и Северен централен район).

Интегрирани проекти

В допълнение на посочените по-горе интегрирани подходи е предвидена възможността за предоставянето на финансова помощ с т.нар. „интегрирани проектни предложения“, които съдържат допълващи се компоненти, финансирани по повече от една програма. Целта е постигането на максимален синергичен ефект и респективно максимално осезаеми за бенефициентите резултати. Паралелно с това ще се постигне и съществено облекчаване на бенефициентите, като ще се намали административната тежест – няма да подават различни документи към отделните управляващи органи. Към момента в нормативната уредба е разписан редът за кандидатстване с интегрирани проектни предложения. За различни по характер, но взаимосвързани инвестиции, кандидатът ще подава само едно проектно предложение, което ще бъде оценявано съвместно от съответните управляващи органи. В момента се обсъждат варианти за прилагане на този интегриран подход и в рамките на отчитането и мониторинга на проектите.

Намаляване на административната тежест, като средство за улесняване на изпълнението и съответно ускоряване на достъпа до финансиране – гаранция за катализиране на растеж чрез ЕСИФ

Следните мерки са предприети с оглед намаляване на административната тежест за бенефициентите:

- Оптимизация на процесите по кандидатстване и подбор на проекти - ясни срокове за всеки етап на подбор на проекти;
- Създаване на правилата и процедурите за кандидатстване и подбор на интегрирани проекти – бенефициентите ще подават само едно заявление, което ще се оценява съвместно от всички управляващи органи. Процедурите за мониторинг и прилагане на интегрирани проекти са в процес на разработване, като са предмет на дискусия, включително със социално-икономическите партньори.
- Уеднаквяване на процедурите и документите по различните програми - образците на документите, свързани с прилагането са вече разработени.
- Опростени правила за избор на изпълнители от страна на бенефициентите, които не са предмет на Закона за обществените поръчки - намаляване на броя на приложимите процедури.
- Използване на опциите за опростени разходи - насърчаване на УО да използват опциите, предвидени в нормативните актове; разработване на методика за стандартна таблица на единичните разходи за дейности, изпълнявани от бенефициентите с техни собствени ресурси.
- Действия, свързани с подобряване на координацията между контролните органи – намаляване на административната тежест за всички участници, включително и на бенефициентите.

В допълнение, за осъществяване на икономическата политика е необходимо да има актуална **аналитична информация относно всички показатели, значими за оценяване на развитието**. Частен случай на това е предоставянето на информация за изпълнението на програмите, финансирани с фондовете и за това в рамките на системата за управление на средствата от ЕС постоянно се работи за подобряване на информационната основа.

**С уважение,
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
ПО ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И
ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА:**

Томислав Дончев